

KLONIZETES

HELYBEN ÉS VIDEKEN:	
Egy évre	240 Leu.
Fel évre	120 Leu.
Hav negyed évre	60 Leu.
Egy hónapra	20 Leu.

Árdrótésok árszámba szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csabádi Regessit Vas-
☉ nak palotájában. ☉

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardui Regina Ferdinanda I.
(Jósef főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

☉☉ Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. ☉☉

Csütörtök, április 27.

Fogytán a türelem!

Ha a boldogult maximális árak idejében a közönség felemelte panaszló szavát a drágaság ellen, a mézárosok, hentesek, tejkereskedők stb. stb. hangosan amellett bizonykodtak, hogy a drágaság egyetlen és igazi oka az ármaximális és követelve követelték, hogy a hatóság szüntesse meg a maximális árakat, mert akkor menten beáll az áhitva áhitott olcsóság. Azzal érveltek, — s az érv tetszetős volt — hogy csakis a szabad verseny képes a hihetetlenül magas árak letörésére. Végre bekövetkezett aztán a maximálás megszüntetése. Ezzel szemben azonban sehoh sem látjuk az olcsóság beköszöntését. Ellenkezőleg, az árak feltartóztatlanul emelkednek s napról-napra nagyobb a veszély, hogy a rettenetes árak sulya alatt össze kell roppannunk. Hogy csak a husáraknál maradjunk. Még az ősszel 3—4 lei volt a marhahus kilójának ára, aminek nyolc nappal ezelőtt 14 és ma már 17 lei az ára. Tehát rövid néhány hónap alatt a husár ára több mint a négyszeresére, a legutóbbi 8 nap alatt pedig kilóként 3—4 lejfel emelkedett. S ezzel a folytonos áremelkedéssel szemben a közönség tehetetlenül, a hatóságok pedig csodálatosképpen tétlenül állanak.

Nem hiszük, hogy maguk a mézárosok és hentesek is örülnének ezeknek az örült áraknak, amelyek lassankint a husfogyasztást a minimumra fogják csökkenteni. S ha igazságosak akarunk lenni, nem is szabad ennek az emberetlen drágulásnak minden ódiomat a husiparosokra háritani. Azonban felelőssé érte első sorban a hatóságokat kell tennünk, mert nekik nem lett volna szabad megengedniök, hogy a helyzet idáig fejlődjék. Ha azt látják, hogy az ármaximálás megszüntetése ép az ellenkezőjére vezetett annak, amit joggal elvárt tőle a fogyasztó közönség és a mi mellett annyit és annyiszor bizonykodtak az árusítók, hát vezessék be megint a maximális árakat és állítsák fel szigorú intézkedéssel a további áremelkedés tilalomfáját.

Szabad lévén azonban az állatkivitel, az ármaximálás egymagában előreláthatólag csöbörből vödörbe juttatja a publikumot. Az exportörök ugyanis annyira felverték az élőállatok árát, hogy a husipa-

rosok nem tudnának maximális árak mellett vágóállatot beszerezni. Amde, mint Timisoara példája mutatja, — már megint a szomszédba kell mennünk tanulni — ennek a konkurrenciának is gátat lehet vetni, még pedig az állatkivi-

telnek a város és a megye területéről való eltiltása által. Ha már a hatóságok nem tudnak önmaguk valamit kezdeményezni, tanuljanak legalább mások jó példájáról. Mert a fogyasztó közönség türelme fogytán van.

Francia ultimátum az oroszoknak

(A harcias Poincaré — Ujabb konferencia lesz?)

Genuában a franciák magatartása folytán a helyzet ismét váratlanul kiélesedett és könnyen bekövetkezhetik, hogy a május 2-ikára tervezett befejezése a konferenciának Lloyd George számítása ellenére előbb következik be. Egy genouai táviratunk ugyanis jelenti, hogy a francia küldöttség utasítást kapott, hogy ragaszkodjék Poincaré feltételeihez és küldjön az orosz küldöttségnek 48 órás ultimátumot. Ha erre az oroszok nem deferálnak, hagyja ott a konferenciát. Mai jelentéseink a következők:

Egyedül Németország ellen.

GENUA. Tegnap ismét meglepetés érte Genuát. Poincaré ugyanis Victor Emanuel király ismeretes mondását „L'Italia fara da se...” Franciaországra alkalmazta, kijelentvén, hogy a versaillesi békeszerződés értelmében Franciaország egyedül is eljárhat a németek ellen. Genuában ezt a kijelentést válasznak tekintik Lloyd George fenyegetésére és emiatt különösen angol körökben nagy a felháborodás. Egyik kombináció szerint a konferenciát május 2-ikára helyett csak 10-én rendezik be, mivel az óriási anyagtorlódás miatt a gyűlések határidejét meg kell hosszabbítani. Tegnap egy másik szenzáció is izgalomba hozta a kedélyeket. Ezuttal a New York Herald és a Petit Journal híradásai nyomán, melyek azt írták, hogy Magyarország a németekkel hasonló szerződést kötött az oroszokkal. Ezt a naiv hírt később a magyar kormány erőlesen cáfolta.

A prágai „Bohemia” genouai tudósítója beszélgetést folytatott Lloyd George-zsal, aki kijelentette, hogy ő az egész értekezlet eredményét az oroszokkal kötendő szerződésben látja. Ha Genuában nem jön létre az egyetértés erre az esetre a miniszterelnök nagyon sötétnek látja Európa jövőjét. Lloyd George május 10-ig szán-

dekozik Genuában maradni, javasolni fogja a szövetségeseknek a Kelet-galiciai kérdés megoldását. Az angol miniszterelnök tervezett genouai tartózkodása, szerinte csak arra az esetre aktuális, ha a konferencia időközben meg nem bukik.

Harc a békéért.

GENUA. A konferencia legfontosabb kérdésének most a tíz évi békére való kötelezettséget tekintik. Híre jár, hogy Poincaré főleg emiatt szándékozik Genuába eljönni. A kérdést mindenfelé igen kényesnek mondják, mert attól tartanak, hogy a béke problémája körül újabb harcok törhetnek ki. Ezért, az új konfliktust előrelátva sokan azon a nézeten vannak, hogy a konferencia tanácskozásait minél előbb be kell fejezni és a legsürgősebb kérdések tárgyalása után szünetet tartani, hogy aztán májusban vagy júniusban újabb konferencián tárgyalják le a még fennmaradt ügyeket.

Öt titkos pont.

LONDON. A Times jelenti, hogy a német-orosz szerződésnek öt titkos pontja van. 1. Németország kötelezi magát, hogy Ukrajna megszállása idején lefoglalt értékeket visszafizeti Oroszországnak. A lefoglalt értékek összege 960 millió frank, amelyet árukban fognak megtéríteni. 2. A német kormány a németországi koncentrációs táborokban fogva tartott 6000 orosz foglyot szabadon bocsátja és gondoskodik Oroszországba leendő elszállításukról. 3. A német kormány felosztja a Németország területén levő valamennyi orosz ellenforradalmi szervezetet. 4. Németország megtiltja a fegyverek átszállítását Romániába, Lengyelországba, valamint az osztrák-magyar monarchia utódállamaiba. 5. Az orosz kormány a Krupp-cégnek permi, perianszki és a szamovi vasműveket átengedi ágyu és munió gyártás céljaira. (Rador.)

Osloserin nem enged.

BÉCS. A Neue Freie Presse genouai tudósítójának Lloyd George kijelentette, hogy Anglia kész Oroszországgal szemben nagy engedményekre, ha Oroszország nem támaszt nehézségeket. Ő a német-orosz szerződést nem tekintli precedensnek Anglia politikájára. Csicserin, a szovjetdelegáció vezetője kijelentette a Havas Távirati Ügynökség tudósítója előtt, hogy az orosz munkás és parasztát van hatva attól a gondolattól, hogy a nagyipar és a nagybirtok a nemzet tulajdonát képezi kártalanítás nélkül. A szocializálás a néptömeg legbecesebb jelszava és nézetük szerint az ipar és a földbirtok, ha magántulajdonban vannak, ezek olyan privilégiumok, amelyek a II. Sándor cár kora alatti jobbsághoz hasonlítanak. Kijelentette, hogy ezen a ponton a szovjet nem engedhet. A szovjetdelegáltak javaslata az volt, hogy az orosz birtokosok elővételi vagy engedményezési, illetőleg bérleti jogot avagy részesedési jogot csak közös társaságban kapjanak.

Emberies, őszinte politikát!

GENUA. Lloyd-George angol miniszterelnök titkára ma fogadta a hírlapírókat és a következőket mondotta el nekik az angol delegáció magatartásáról és Lloyd-George gondolkodásmódjáról:

— Legfőképen most azon igyekszünk, hogy megértessük a franciákkal az Oroszországgal szemben folytatott politikáikat. Hiszszük, hogy ez sikerülni is fog. Hiszszük azt is, hogyha nem tudunk Oroszországgal békét kötni és ha erre nem tesszünk komoly kísérletet, vagy ha több hatalom megpróbálná azt, hogy Oroszországot továbbra is elszigetelje és ezáltal az inségnek szolgáltatassák ki, ez Németországra is visszahatna. Ennek pedig elkerülhetetlen következménye lenne, hogy Oroszország Németországgal harcos szövetségre lépne a nyugati hatalmakkal szemben. Anglia nem akar tudni olyan politikáról, amelynek ilyen következménye lehetne. Az orosz nép harmadfél évnél tovább harcolt az antant ügyéért és súlyosabb veszteségeket szenvedett bárki másnál. Az orosz népet nem lehet felelőssé tenni a forradalom utáni történetekért és éppen ezért emberies, őszinte politikát akarunk folytatni Oroszországgal szemben. Az orosz küldöttség magatartása azonban sok nehézséget és ellentétet okoz. Bizonyos pontig azonban türelmesek leszünk, de ez nem lehet sokáig.

Lloyd George ehhez még hozzáfűzte röviden azt, hogy kész arra, hogy nyiltan is állást foglaljon azokkal szemben, akik a konferencia nehézségeiért felelősek.

Lloyd-George és Barthou vitája.

GENUA. Ma már részleteket is közölhetünk a tegnapi esti nevezetes gyűlésről. Lloyd-George egészen röviden beszélt, minden szavát élesen hangsúlyozta:

— Ha arra az utra tévednénk, hogy minden félreértést és minden kétséget, amely eddig támadt és még esetleg támadhat, éppen úgy, mint ahogy eddig tettük, apróra szétszedjük, akkor jobb volna, ha most mindjárt haza mennénk. Az angol demokrácia hangulata nem engedi, hogy én ezen az uton haladjak.

Barthou itt élénken közbevetett: — A francia demokrácia sem kíván ilyen uton haladni!

Lloyd-George: Akkor talán a francia kormány? Ismétlem, így nem juthatunk előbbre. Az angol nép azt szeretné, ha azokkal a hatalmakkal, amelyekkel végigküzdött a háborút, továbbra is összetarthatna Európa életrekelése céljából, de az angol politika — és ezt itt a legünnepélyesebben vagyok kénytelen kijelenteni — nem hajlandó olyan irányban haladni, ha ennek az összetartásnak más célja volna, mint Európa pacifikálása.

Mély csöndben így fejezte be szavait Lloyd George:

— Nincs ellenvetésem, hogy az általam megszövegezett válságha főlvegyük a francia fenntartást, ámbar a jogi szakértők most leadott véleménye szerint annak nincsen célja. Ezután Schanzer szólalt fel. Megjegyezte, hogy az engesztelékeny hangú jegyzék nem végződhetik olyan befejezéssel mint amelyet Barthou kíván. Utánna a lengyel delegátus kér szót és kijelentette, hogy a

német-ország szerződés Varsóban aggodalmat keltő, mert Lengyelország az, melyet ennek a két államnak a megegyezése legelső sorban érint. A legjobban az oroszok vannak megelégedve a történetekkel, mert helyettük a németeken verték el a port és a szerződés most már megmarad.

Vita a portorosei egyezményről.

GENUA. A vasuti albizottságban a csehszlovákok képviselője nehézségeket támasztott azon határozatok elfogadásával szemben, amelyeket vasuti ügyekben Portoroseban hoztak. Fenntartással él a román megbízott is. Walter

Egy hét alatt négy lei-jel drágább a hus.

(Gyors intézkedést! — Temesben betiltották az állatkivittelt.)

Az Aradi Közlöny mai számának vezető helyén foglalkozik a napról-napra emelkedő husárakkal, itt pedig közöljük egy olvasónk levelét, mely e kérdésre vonatkozóan bizonyára a közhangulat kifejezője. A levél a következő:

Mielőtt magával az áremelkedéssel foglalkoznánk, ide iktatjuk a husárakat körülbelül egy héttel ezelőtt és máról: Marhahus volt 14 lei, most 17 lei. Borjúhus volt 16 lei, most 18—20 lei. Sertésus volt 20—22 lei, most 24 lei. Bárányus volt 18—20 lei, most 22 lei. Amint e kimutatásból kitűnik, alig 8 nap alatt átlag újabb négy lei-jel emelték a husárakat minden előzetes bejelentés nélkül és ha ez így tovább megy, pl. május elsejére az összes husárak további 4—5 lei-jel lesznek drágábbak. És itt nem történik semmi intézkedés. Senki nem törődik a mészárosok és hentesek önkénykedésével. Mindig arról volt szó, ha az ármaximálás megszűnik, lassanként a békebeli állapotok köszöntenek be. Azonban a szabadverseny helyett tombol a drága-

Emil Magyarország képviselője csodálkozását fejezte ki a csehszlovák megbízott kifogásai fölött mivel az olyan határozatokat is kifogásol, amelyeket egyenesen a csehszlovák meghatalmazott kivánságára hoztak meg annak idején Portoroseban. A románok is hozzájárultak elvben a portorosei határozatokhoz és csupán azt köztették ki, hogy életbeléptetésüket az európai államok hozzájárulásáról teszik függővé. A csehszlovák kiküldött szembeszállt Walter fejtegetéseivel, ellenben a román megbízott visszavonta fenntartását.

Szükségesnek tartjuk még a zsírt is felemlíteni, amelynek ára 30 és 40 lei között van és még így sem lehet kapni.

Kérdezzük a hatóságot, hogy meddig tűri ezt a lehetetlen állapotot? Ugy értesülünk, hogy Gritta Ovidiu rendőrprefektus ur programjába vette a mai türehtelen drágaság letörését. A legnagyobb elismeréssel adóznak már előre is a prefektus ur fellépéséért, mert meg vagyunk róla győződve, ha ismert erélyességével a kezébe veszi a dolgot, annak meglesz az eredménye. Engedje meg nekünk a prefektus ur, hogy arra kérjük, miszerint programját mielőbb valósítsa meg. Gyors és sikeres intézkedéseért a kiuzsorázott közönség áldani fogja.

Hogy ez az igazán érető és halasztás nem tűrő kérdés miként oldható meg, beszámolunk arról, mit csináltak a timisoarai hatóságok: Az utóbbi hetekben Timisoaran nagy a hushány, a mely különösen azóta öltött ijesztő mérvet, hogy a főpolgármester a husárakat újból maximálta. A mészárosok és hentesek üzle-

tei üresen állanak. A mészárosok élő állatot nem tudnak vásárolni, mivel annak ára több vagy legfeljebb ugyanannyi, mint a feldolgozott husé. Az élőállatok árát emeli az a körülmény, hogy az exportőrök huszonkét leit is fizetnek az élő marha kilójáért, holott a mészárosok a feldolgozott marhahus kilóját kénytelenek tizenkét leiert adni. A mészárosok és hentesek küldöttségileg járultak Vidrighin Sztán főpolgármesterhez, akinek panaszukat előadták. Coste Gyula dr. prefektushoz is elment a küldöttség, aki Vidrighin Sztán főpolgármester javaslatára kimondta, hogy a város és megye területéről további intézkedésig minden állatkivittelt tilt. Remélhetőleg, hogy ennek a helyénvaló intézkedésnek az lesz az eredménye, hogy a mészárosok és hentesek olcsóbban vásárolhatják az élőállatot és a húst a közönségnek a megállapított maximális árakon adhatják.

— Buza helyett — liszt. Bucuresti.

A kormány nemrég szerződést kötött Svájccal néhány ezer vagon buza leszállítására. Románia buzakészlete azonban csupán a belföldi fogyasztásra szükséges. Ezért azt az ajánlatot tették Svájecnak, hogy buza helyett lisztet és más terményeket szállítsanak. A svájci kormány most adta meg a választ, amelyben ragaszkodik a buza leszállításához, azzal az indokkal, hogy lisztet nem fogadhat el, mert ez válságba sodorhatná a svájci malomipart. A két ország között jelenleg tárgyalások vannak folyamatban arra nézve, hogy mindkét állam gazdasági érdekei mellett a kérdés megfelelő megoldást nyerjen.

Magyar fabulák.

Irta: Bartóky József.

Kik! maga mesterségét folytassa...

A Szürke nagyon meguntta, hogy a gazda szántás közben folyton parancsolgatott neki: merre menjen, hogy menjen, hol forduljon. Egyszer aztán megszólalt:

— Héj, te gazda, ha olyan nagyon tudod, hogy kell, mint kell, vedd hát te, a hámat magadra, huzzad az ekét, én meg fogom az ekeszarvát!

A gazda erre azt mondta a lovanak, hogy: no jó, hát próbáld meg! A gazda be is fogta magát az ekébe, úgy, mint régen a török basá befogta a szegény magyart. A Szürke neki fohászzkodott, hogy majd ő tartja az ekét, de persze lecsuszott a lába az ekeszarváról s jól szűgyön ütötte magát: ökelme. No, — gondolta a Szürke magában, — majd megy ez a szántás akkor is, ha senkisémet tartja az ekét, csak egyszer jól beigazithassam azt! Hát, hogy az új barázdának jól nekiigazítsa az ekét, a háulsó lábával hozzá rugott az ekeváshoz. Persze, jól megvérezte az inát. Talán igazítás nélkül is megy a dolog, — gondolta már most magában a Szürke — ha sebesen fog haladni, aki az ekét huzza! Fölfogja tehát az ostort a szájába és suhintani akart

azzal egy nagyot. Az ostor suhogott is, de visszacsapódva úgy vágta szemén a Szürkét, hogy az bizony kiejtette szájából az ostort.

— No, Szürke, hát elég volt ennyi lecke? — kérdezte a gazda.

— Elég, gazdám — zólt a Szürke —, mert már most fél-szemmel is belátom, hogy nagy baj lesz abból, mindig, ha a ló számarfejjel okoskodik.

A külföld.

A béres leszállt a szekérről és egy kis gugyira bement az utszéli csárdába. Két ökre jó ideig békésen kérődzött a kocsmajátó előtt az uton. A béres azonban olyan sokáig időzött az ivóban, hogy az ökrök elunták magukat.

— Hallod-e Kajla — szólt a Lombos — gyerünk innét! Menjünk világot próbálni!

A Kajla nem mondatta ezt kétszer magának s így elindultak a szekérről.

Alig mentek vagy tíz lépésnyire, megszólalt a Kajla:

— Aztán pajtás, hova megyünk mi voltaképpen?

— Bécsbe!

— Bécsbe? Hát mit keresünk mi Bécsben?! Hiszen azt mondják, hogy: az ökör Bécsben is csak ökör marad!

— Az ám! — szólt meggyőződéssel a Lombos. — Csakhogy

a bécsi ökör már külföldi ökör s ha egy külföldi ökör elbődül, itthon mindjárt akad száz ember is, aki megesküszik, hogy: az oroszlan szólt meg!

A Kajlának tetszett ez a magyarázat s megnyugodva tovább ballagott Lombossal Bécs felé. A béres aztán kipillantván az ivóablakán, észrevette, hogy ökrei megindultak a szekérről, kiugrott hát a csárdából, nagy káromkodással utánuk loholt és mikor beérte őket, kegyetlenül végigvágott rajtuk az ostorral.

— Hő, ne, hő! Hová az istennyilába indultatok?!

— Bécsbe! — felelt önérvetesen a Lombos.

— Bécsbe? Béécsbe?!

A béresnek látva maradt a szája a nagy csodálkozástól. Aztán, mikor kicsodálkozta magát, nagy tisztelettel megsimogatta a Lombos és a Kajla homlokát s mint ahogy esketésre mentek a vőlely teszi a két nász-naggyal, olyan komoly illendőséggel tessékelté ökreit a házafelé való indulásra.

— Látod — sugta a Lombos a Kajlának. — Itt nemcsak annak van ám tekintélye, aki külföldi, hanem már azt is tisztelik, aki arrafelé — orientálódik!

Az elmaradt fiahordó.

Az állatok gyűlésén napirend

előtt fölszólt egy összetöporodott vén Kenguru, aki különben társaitól elmaradva, már régen magányosan éldegélt.

— A fiahordók régi jó hírnevének érdekében kérek szót. Addig, amíg fiahordónak neveztek azt az embert, aki ha valami jó helyre bejutott, a fiát is iparkodott ott elhelyezni, addig nem lehet kifogásom a mi nevünk emlegetése ellen. Mivel azonban mostanában az emberek azt is fiahordónak nevezik, aki valamennyi fiát, vejét, öccsét, sógorát s egész pereputtyát magával viszi a jó helyre — kötelességemnek tartom a nyilvános tiltakozást, mert hiszen köztudomásu, hogy a Kenguru, szerényen, soha egynél több kölyköt nem hurcol a tarisznyájában! És ha mi megőriztük régi tisztességes szokásunkat és nem ragadtunk reánk a rossz példa: joggal tiltakozunk nevünk fölhasználása ellen...

Tovább nem folytathatta az öreg a beszédét, mert a fölhasznált nagy kacagás elvonta a szavát. Az öreg csak nézett, csak nézett, hogy min nevetnek ezek?!

Hát bizony azon nevetett a gyülekezet, hogy minden modern fiahordó tarisznyájából két-három vidáman pislogó kölyök hallgatta a világtól elmaradt öreg szónoklatát.

A magyar választások.

(Előbb a vidék, azután a városok.)

BUDAPEST. Gróf Bethlen István miniszterelnök ennek a hétnek végén fogja megkezdeni választási körútját. Szombaton Egerbe utazik Mayer János földmivelésügyi miniszter és nagyatádi Szabó István kíséretében. A szociáldemokraták már döntöttek abban, hogy Budapesten és környékén kiket fogják jelölni. A budapesti első kerületben listavezetők Peidl Gyula és Batitz Gyula, a második választó kerületben Payer Károly, Popper Sándor és Rothstein Mór, a harmadikban Vanczák János és Farkas István, a Budapest környéki választó kerületben Miakits Ferenc és Szabó Imre. A szociáldemokraták Budapesten összesen 25, Budapest környékén 5 és a vidéki kerületekben 39 jelöltet állítottak eddig. A Népszava szerint a legutóbbi választások ügyében tartott minisztertanácson kitzítették a választások idejét és azt pénteken fogják nyilvánosságra hozni. Ugy hírlik, hogy a minisztertanács olyan értelmű fiatározatot hozott, amelynek értelmében a választásokat két részben fogják megtartani. Az első részét május 28 és 29-én, a második részét pedig június 4 és 5-én. Az első két napon a vidéki kerületekben, míg június negyedikén és ötödikén pünkösd vasárnapján és hétfőjén a fővárosban tartanak meg a választásokat. A városokban máris érvényes intézkedéseket tettek arra nézve, hogy a választói gyűlések rendjét mindenképpen megóvják és azokat ne zavarhassák meg.

Nem jelentkezik tüzoltó.

Havi 600 leiből nem lehet megélni.

Az elmúlt héten megirtuk, hogy Arad város nyilvános pályázatot írt ki a tüzoltóságnál megüresedett tíz tüzoltói állás betöltésére. A nyilvános pályázanak azonban nem volt eredménye, mert összesen két pályázó jelentkezett és ezek sem voltak alkalmasak a tüzoltói állás betöltésére. Illetékes helyen érdeklődtünk a nyilvános pályázat eredménytelensége felől és a következő felvilágosítást kaptuk:

— A tüzoltók egymásután távoznak el állásukból, mert a város által meghatározott csekély fizetésből nem tudnak megélni. Egy tüzoltónak 600 lei havi fizetése van és ezért szinte emberfeletti munkát kell végeznie. Negyvennyolc órai folytonos szolgálat után huszonegy órai szabad idejük van és ezt a szabad időt is ügyeletes szolgálatokkal kell eltölteniük. Életerős munkásember, aki alkalmas volna a tüzoltói állás betöltésére, nem jelentkezik, mert nyolc órai napi munkaidővel sokkal többet keres, mint a tüzoltóságnál.

Mihajlovics Gyula tüzoltóparancsnok ma délelőtt előterjesztést tett a város vezetésének, hogy emelje a tüzoltói fizetéseket, mert jelenleg a helyzet az, hogy tűz esetén nem áll elég ember a tüzoltóság rendelkezésére.

Az aradi vaggongyár nehézségei.

— Vigyázó László igazgató nyilatkozata

BUCURESTI. A Lupta hosszú cikket ír az aradi vaggongyár helyzetéről. A lap szerint ez a hatalmas gyártelep súlyos anyagi nehézségekkel küzd s a mai viszonyok között elkerülhetetlennek látszik, hogy a gyárból több ezer munkást elbocsássanak. A gyár pénzügyi zavarait a lap szerint az okozza, hogy a CFR. nem fizeti ki a gyártelepen elvégzett munkákért járó 180 millió lei tartozását, sőt a gyárvezetőség hosszas utanjárással sem tudta elérni azt, hogy követeléseire 50 millió lei részlet törlesztést kapjon, amire a gyárnak feltétlenül szüksége van, hogy üzemét akadálytalanul folytathassa. (Rador.)

Az Aradi Közlöny beszélgetést folytatott Vigyázó Lászlóval, a vaggongyár igazgatójával, aki a következőket mondotta:

— A múlt héten tényleg olyan volt a helyzet, hogy nem tudjuk kifizetni a munkásokat. Azonban az utolsó pillanatban mégis sikerült pénzt szerezni a munkások kifizetésére. Ma már nem fenyeget az a veszély, hogy munkásokat

kellene emiatt elbocsájtanunk. A CFR.-nek havonta átlag 15 millió szállítást csinálunk és idővel, mert a pénzküitalás mindig később, az a helyzet állott elő, hogy 180 millió követelése van már a gyárnak a CFR.-rel szemben. Emiatt kell állandóan a Banca Marmorosch aradi fiókjához fordulnunk, hogy készpénzhez juthassunk és a munkásokat kifizethessük. De a múlt héten a Banca Marmorosch sem tudott hirtelenében annyi készpénzt adni, amennyi a munkások kifizetésére szükséges volt. A banknál ugyan hitelünk korlátlan, de mert a banknak vannak más kliensei, akiket szintén el kellett látnia készpénzzel, nem volt elegendő készlete. A munkások heti bérének kifizetésére ugyanis 2 millióra lett volna szükségünk, ami vel a fiókintézet a mi számunkra nem rendelkezett. Az utolsó pillanatban azonban, mint mondtam, minden rendbejött. A CFR. eddig körülbelül 500 millió lei értékű munkát szállított le és csak a pénzküitalás szabálytalanságának tudható be, hogy 180 millió követelésünk van ma vele szemben.

Aradi ember Amerikáról.

(Aki itthagya házait és visszatért az Ujvilágba.)

Tegnap bennjárt az Aradi Közlöny szerkesztőségében Milos János hentesmester, aki nemrég jött haza Amerikából, ahol több esztendőig tartózkodott. Az értelmes, intelligens iparos sok érdekes dolgot mondott el, amelyek jellemzőek az amerikai viszonyokra.

— Én Detroit városában laktam, mondotta Milos János. Ugy ebben a városban, mint az Egyesült Államok bármely helyén mindenki a legteljesebb szabadságot élvez. Az üzletnyitás ott nem oly körülményes, mint például itt. Nem kell hivatalokba járni, engedélyért könyörögni, mindössze 50 centbe kerül a bejelentés. Azután igen kevés adót kell fizetni, ami nagy könnyebbség a kereskedőknek. Most azonban ott is nehéz a helyzet. Munka nincs, a gyárakban nem dolgoznak s így minden pang. Akinek pénze van, az most visszamegy régi hazájába. Én is összedtem pénzemem és hazajöttem. De nincs már maradásom. Visszamegyek Amerikába, hogy folytassam a mesterségemet. — Ugyanigy jár Zomborian Tanaszie nevű barátom, akinek Amerikában 5-6 háza van. Zomborian hazament Timisoarara, ahol két egyemeletes és egy kétemeletes házat vásárolt. A házakra azonban a mai adózási viszonyok között ráfizetett és belátta, hogy hamarosan rámegegy a sok éven át megtakarított vagyona. Felkereste tehát a timisoarai polgármestert, bejelentette, hogy három házat átadja a

városnak, szedje be a házbéreket, fizesse az adókat és kezelje a házakat, mert ő visszamegy Amerikába. Azóta vissza is utazott, amit okosan cselekedett.

Elmondotta Milos János, hogy az Egyesült Államok Toledo nevű városának egy részében kizárólag magyarok laknak. Ennek a szintiszta magyar városrésznek 23 ezer lakosa van. Elmondotta azt is, hogy Newyorkon kívül a legtöbb magyar Clevelandban lakik, ahol több magyar tekintélyes pozíciót tölt be. Ez az egyetlen amerikai város, amelynek egyik részében kizárólag románok laknak. A clevelandi románok száma meghaladja a 14 ezret.

A zöldkabátos nő.

(Lopott a pásztorórán.)

Nemrég feltűnt Aradon egy titokzatos hölgy, aki állandóan zöldszínű, divatos szabású hosszú kabátban libgett végig a korzón. Nem nézett sem jobbra, sem balra, hanem ment diszkrétan a maga útján és délutánoként szerényen foglalt helyet egy-egy kávéház sarokasztalánál. A kávéházi vendégek figyelmesek lettek a disztíngvált viselkedésű nőre és a pincérektől nyakra-főre érdeklődtek a titokzatos hölgy felől. A pincérek sem ismerték. Egyesek orosz hercegnőnek vélték, mások, akik áhítással olvassák a detektív történeteket, kémműt sejtették benne. Ma reggel azután lehullott róla a titokzatos leple. Kiderült, hogy A. C. a neve és hogy valamelyik kis falucskából származott Aradra. Foglalkozása: szélhámos a leggyorsabb és legközönségesebb fajtából. Tegnap este egy fiatalembert meghódított diszkrét viselkedésével, lakására csalt és ellopta értékes aranyláncát. A rendőrségnek sikerült a titokzatos hölgyet letartoz-

tatni és a láncot megtalálta szobájában elrejtve. A letartóztatott nőt kórházba szállították, mert a rendőrvizsgálat megállapította, hogy súlyos veneriás természetű betegségben szenved. Felgyógyulása után a nyomozást tovább folytatja a rendőrség, hogy megállapítsa, nem követett-e el több hasonló bűncselekményt.

Adópénztári ellenőrök.

(Mégis feloszlatják a pénzügy-örseget.)

Az aradi pénzügyigazgatóság nemrégiben felterjesztést tett a pénzügyminiszteriumhoz, hogy az adóhivatal személyzete nem győzi a munkát és ezért azt kérte, hogy nevezzen ki újabb tisztviselőket az adóhivatalhoz. Erre a felterjesztésre válaszképpen érkezett ma a miniszteriumtól az a rendelet, amelyben arról értesíti a pénzügyigazgatóságot, hogy ellenőröket rendel ki az adópénztárakhoz és ezzel fogja a megfelelő számú munkaerők kérdését rendezni. A pénzügyigazgatóságon úgy tudják, hogy a feloszlatandó pénzügyőri gárdából fogják ezeket az ellenőröket kinevezni. Megirtuk annak idején, hogy az erdélyi pénzügyörseget küldöttséget menesztett a cluj pénzügyi vezérigazgatósághoz és azt kérte, hogy az erdélyi pénzügyörseget mai bevált szervezetében tartsák fenn. A küldöttségjárásnak úgy látszik, nem volt meg a kívánt eredménye, mert egészen bizonyosra veszik, hogy rövidesen meg fog érkezni a rendelet a pénzügyörök ellenőrökké való kinevezéséről.

Adókiivetés a régi törvények alapján.

Megirta az Aradi Közlöny, hogy a pénzügyminiszteriumtól rendelet érkezett Arad város vezetéséhez, amely a Titulescu féle adótörvényeket hatályon kívül helyezte, csupán a hat százalékos jövedelem adó kiivetését engedélyezte. A Titulescu féle adótörvények helyett a pénzügyminiszter a régi magyar adótörvényeket léptette életbe, kivéve a harmadosztályú kereseti adóra vonatkozó törvényt, amely helyett továbbra is a hat százalékos jövedelem adóról szóló rendelkezés marad érvényben. A városi tanács megbizta dr. Angel István polgármestert, hogy folytasson tárgyalásokat Marginean-tiu Titus pénzügyigazgatóval az adókiivetések végrehajtásáról. Dr. Angel István polgármester ma délelőtt felkereste a pénzügyigazgatót, aki kijelentette, hogy a pénzügyminiszteriumtól még nem kapta meg a régi törvények életbeléptetésének végrehajtási utasítását, és anélkül egyelőre nem rendelkezik. A tárgyalás folyamán elhatározták, hogy ha a végrehajtási utasítás május 1-ig sem érkezik Aradra, a régi magyar adótörvények utasításai szerint fogják az adókiivetéseket eszközölni.

HIREK.

Aradi uriaszony szindarabja a budapesti Vigszínházban.

Justh János, volt csanádme gyei főispán és aradmegyei föld birtokos felesége, aki régebben nagytehetségre valló írásaival állandó munkatársa volt a Budapesten megjelenő Magyarország című lap tárcarovatának, az elmúlt hetekben fejezett be egy háromfelvonásos szindarabját. A darab kéz íratát aradi tartózkodása alkalmával Hegedüs Gyulának is megmutatta, aki arra kérte a közkedveltségnek örvendő aradi uriaszonyt hogy azt legelőször küldje fel Budapestre a Vigszínház igazgatóságának. A szindarab, mely szerzőnője kvalitásait figyelembe véve, bizonyára kiváló alkotás, tudomásunk szerint a közeli napokban már útban lesz Budapest felé, hogy ott a legelső prózai színpadok egyikén szerezzon sikert a néhai nagy magyar politikus, Justh Gyula menyének. Információnk szerint a közel jövőben Aradon is színre fog kerülni.

— **Bratianu az olasz királynál.** Róma. Viktor Emánuel olasz király ma egy óras kihallgatáson fogadta Bratianu miniszterelnököt. (Rador.)

— **Nem távozik a CFR. vezérigazgatója.** Bucuresti. Az Izbauda megcáfolja azt a hírt, hogy Tancred Constantinescu, a CFR. vezérigazgatója megválna állásától és a resicai vasművek élére kerül. Egyben cáfolja azt a hírt is, hogy a liberális párt résztvesz a resicai részvények kiboosításában. (Rador.)

— **A munkásbiztosítás újraszervezése.** Bucuresti. Az erdélyi és bánági munkaadók szövetsége és a munkásbiztosító pénztárak kiküldötteinek értekezlete ma kezdődött meg. A munkáspénztárakat Călarasanu főfelügyelő, Marasi nean, dr. Jacobi Kálmán, Russu és Wunder kerületi pénztárigazgatók képviselték. Az értekezlet célja a munkásbiztosítás reformjának előkészítése. (Rador.)

— **Tibor Lórit egy év után kilakoltatták.** A lakásbérbeadó bizottság tegnap délután tartott ülésén több lakáskiutalási kérelmet intézett el. A tegnapi ülésen tárgyalták Tibor Lórinak, az aradi Városi Színház művésznőjének ügyét. Tibor Lóri már egy esztendeje lakik a Strada Marasestiben (Kossuth-utcában). Most megállapította a bizottság azt, hogy Tibor Lóri jogosulatlanul lakik a lakásában, melyre igazolványa sincsen. Ezért elrendelte a bizottság, hogy Tibor Lóri 15 napon belül ürítse ki a lakást. Ezzel szemben lakást nem utaltak ki Tibor Lórinak, ahova a 15 napon belül költözhetne.

Sulkovszky herceg valutapöre.

(Érdekes ítélet a békeszerződés alapján.)

A pancotai uradalom néhai nagyurának, Sulkovszky József Mária hercegnek a nevét jól ismeri az Aradi Közlöny közönsége. Érdekelni fogja tehát az olvasót a herceg nevével kapcsolatos, de ön magában is érdekes következő valutapör:

1916-ban a herceg egy osztrák pénzintézetből 5 millió koronányi jelzáloghitelt vett föl. Az adós herceg 1920-ban tudvalevőleg meghalt és mivel német állampolgár volt, a bonni bíróság zárgondnokot nevezett ki a hagyatéknak. Ez a múlt év nyarán ki akarta fizetni a herceg, illetve a hagyatéka 5 milliónyi tartozását a bécsi banknak, természetesen osztrák koronában. A bank azonban nem fogadta el az osztrák koronákat, hanem a tartozás törlesztésére 5 millió leit követelt, ami ma 300 millió osztrák koronának felel meg. A bécsi bank a trianoni békeszerződés 254. és 259. paragrafusaira hivatkozott, a melyek szerint a követelés értéke

amaz ország valutájában követhető, amely országban az adós lakott. Mivel per esetére a budapesti központi járásbíróóság illetékessége volt kikötve, a zárgondnok Budapesten indított pert a jogviszony megállapítása céljából. A pörben Kartal járásbíró tegnap hozta meg az ítéletet, melynek értelmében a tartozás osztrák koronákban fizetendő meg. Az ítélet indokolásában azt mondja, hogy a trianoni békeszerződés idézett paragrafusai csak azokra a tartozásokra vonatkoznak, amelyek a háború tartama alatt voltak esedékesek, míg az adott esetben az adósnak joga volt arra, hogy tartozását bármikor megfizethesse, míg a hitelező bank csak a jelzálogszerződés lejártá után lett volna joga a fizetés követelésére. Különbösen is Sulkovszky herceg német állampolgár, akire a versaillesi és nem a trianoni békeszerződés kötelező. A bécsi bank az ítélet ellen fellebbezett.

— **Orvosok bejelentése.** Ma rendelet érkezett a bucuressi egészségügyi főfelügyelőségtől a megyei orvosi hivatalhoz, melynek értelmében mindazok a hivatalos és magánorvosoknak, akik a megye területén gyakorlatot folytatnak be kell jelenteniük a bucuressi egészségügyi főfelügyelőségnek (Bucuresti, Str. General Berthelot No. 11.) nevüket, korukat, lakhelyüket és különleges képzettségüket. Csatolniuk kell ha kapjonilag osztrájoztatták az osztrájoztási lap hiteles másolatát; ha mozgósítás esetére új beosztást kívánnak, ezt is jelenteniük kell. Koruk vagy betegségük miatt nyugállományba helyezett orvosoknak az erről szóló igazolvány másolatát kell beküldeniük. Az iratokat az aradmegyei orvosi hivatal úján kell feltérjesztetni a főfelügyelőséghez.

— **Károly végrendeletét felbontották.** Budapest. Károly exkirály végrendeletét ma felbontották Funchalban. A végrendelet közzétételét azonban elhalasztották.

— **Nem lehet emelni a vendéglőlő árakat.** Az aradi vendéglőlősküldöttsége ma felkereste dr. Robu János főpolgármestert és kérte a vendéglőlő árak felemelését. A főpolgármester kijelentette, hogy az áremelést nem tartja indokoltnak és azt semmiesetre sem engedélyezi. Dr. Robu János főpolgármester kijelentette az Aradi Közlöny munkatársának, hogy megbizsa az eisökerületi előljárást, hogy tegyen előterjesztést a jelenlegi aradi piac és husákról. Ennek alapján erőlyes eszközökhöz folyamodik a drágaság letörésére.

— **Menetrendmódosítás az Acsev. Arad—Pecica vonalán.** Az Acsev. Arad—Pecica vonalán f. év május 1-től kezdődőleg az Aradról d. u. 5 órakor induló személyvonat egy órával később d. u. 6 óra 1 perckor fog indulni Pecicára érkezik 6 óra 43 p. kor, innen vissza indul a 7 óra 50 p. kor és

Aradra érkezik 8 óra 33 p. kor. Egyebekben a menetrend változatlan marad.

— **Egy napos sztrájk a vasiparban.** Megirtuk, hogy az aradi vas- és fémmunkások új kollektív szerződést kötöttek munkaadóikkal. Az újonnan megkötött szerződés egyes pontjait a munkások magukra nézve sérelmesnek tartották és sztrájkba léptek. A munkaügyi felügyelő békéltető tárgyalást tűzött ki, amelyet ma délelőtt tartottak meg. A tárgyaláson megjelentek a munkaadók kiküldöttei és a munkások bizalmiférfiai, akik a munkafelügyelőnek bejelentették, hogy maguk között tárgyalást tartottak, amelyen a vitás pontokra nézve meg egyeztek. Ezzel az egy napig tartó sztrájk véget ért.

— **Kigyulladt hajó.** Bucuresti. Egy Tino nevű görög teherhajó, amely benzinnel és olajjal volt megrakva, tegnap a nyílt tengeren kigyulladt. A hajó legénysége és kapitánya mentőcsónakok segítségével megmentekültek. A hajó egész éjszaka égett és teljesen a lángok martaléka lett. A kár meghaladja a négy milliót. A tűz oka ismeretlen.

— **A kovaszinczi vörheny-járvány.** Ezelejt két héttel hírt adtunk arról, hogy Kovaszincen erős mértékben terjed a vörheny-járvány. Akkor mintegy husz megbetegedés történt. A vörhenyben megbetegedettek közül egy meghalt, a többinek az állapota pedig lényegesen javult. Újabb megbetegedés azóta nem történt, a járvány tehát szűnőfélben van. A község bezárt iskoláit azonban csak akkor fogják megnyitni, ha már minden beteg felgyógyult és a fertőtlenítéseket is végrehajtották.

— **Egy utca lakóinak kérelme.** A Strada Dorobanilor (Urban Iván-utca) lakói ma terjedelmes beadványt nyújtottak be a város vezetéséhez, a melyben elpanaszolják, hogy az utcán az állandó nagy sár miatt lehetetlen a közlekedés. A lakók kéri a várost, hogy az utcát sürgősen köveztesse ki.

— **Halálozás.** Özv. Odray Antalné volt aradi állatorvos felesége és háztulajdonos tegnap Paulison szívszélhűtésben meghalt. Az ügyesség a halott eltemetésére az engedélyt megadta.

— **Közjegyzői eskü.** Dr. Török Árpád bala de crisi (kőrösbányai) közjegyző a mai napon letette dr. Moldován Sírvius törvényszéki elnök kezébe a hivatalos esküt.

— **A textilgyár házipítése.** Megirtuk, hogy a Hunigaria textilgyár a pecicai újon munkás- és tisztviselőházakat szándékozik építeni. A gyár igazgatósága ma nyújtotta be építési tervzetét, amely szerint egyelőre két egyemeletes házat több tisztviselő-lakással építtet. A város ideiglenesen engedélyezte a házipítést, amíg a belügyminiszter jóváhagyása erre vonatkozólag megérkezik.

— **A törvényszék teljes ülése dönt a felmondások ügyében.** A Lakók és a Háztulajdonosok Szövetsége beadványát fordult az aradi törvényszék elnökéhez, hogy néhány égetően sürgős kérdés elintézésére hívja össze a törvényszék plénumát. Ez lenne majd hivatva dönteni a felmondások és a kereskedők, valamint iparosok béremelési ügyében. A beadvány ezenkívül még néhány kérdés tisztázását és végleges rendezését akarja a törvényszék teljes tanácsára bízni.

— **Az Olympia cirkusz megnyitja előadásán a hatalmas ponyvasátor.** zsufozásig megrejt közönséggel amely bámulattal nézte a halmeresztő mutatványokat. Tulzás nélkül mondhatni, hogy a műsornak minden egyes száma szenzáció. Richard, az utólréheletlen krokodil-ember, Mister Tok a nagyszerű kéz- és felekvensúlyozó, Mister Cherov, a páratlan zuhanó ember, az ügyes kínai csoport The Hardings kiváló modern gladiátorok, Le 2 Greeds, a kiváló elsőrangú karika és bunkó zsonglörök, medvecsoport idomítva Kocvka által és csoport idomítások elővezetve Milanovits által kutya és kecske idomítások és a műsor többi számai kivétel nélkül említésre méltók. A közönség mulattatásáról Homole zeneexentrikus és a bohócok gondoskodnak.

— **Agyonlőtt ir jábornok.** London. Adamson ir jábornokot az irországi zavargásokban agyonlőtték. Több ir felkelőtisztet lefegyverttek.

— **Ypsilanti hercegné öngyilkossága.** Bécs. Ypsilanti hercegné Kerpich Vera híres szépségű, a budapesti jársaságokban is jól ismert uriaszony megnérvezte magát és meghalt.

— **Felmentés ítélet egy összeszkívési perben.** Cluj. A targu-mures-i összeszkívési perben ma déli 12 órakor hirdette ki Radulescu ezredes az ítéletet. Eszerint a hadbíróóság a perben egyhangú verdíkt alapján nem látta bebizonyítottának a vádakat, miért is a vádlottakat a vádak összes következményei alól felmentették nyilvánította. Kun Jakabot azonban tiltott halálátlépésért büntösnök mondotta ki és egy évi elzárásra és 1000 lei pénzbüntetésre ítélték.

— **Egy volt tanár tragédiája.** Budapest. Proháb István volt főhadnagy, aki a háboru előtt Oradea-máren tanároskodott, a háboru után Szekesfehervarra került, ahol előbb kapona volt, majd az egyetemi képzettségű ember próbálós közrendőr lett. Rendőri szolgálata közben súlyos elmebetegséggel állapították meg rajta. Proháb tegnap Szekesfeherváron meghalt. Miután felszólításra egyetlen hozzátartozója sem jelentkezett, a szerencsétlen végtül volt tanárt közközségen temették el.

sz.
dor
lezi
sáro
ország
jetet
hatatla
utalnu
és gró
nizster
rint a hi
mazhat
genuai l
megzavar
GENU
magyar ki
ta a legkül
jának Genu
tót. Mintegy
jelent meg a
aki két óra h
hirlapírókkal. I

■■■■■■■■■■

— Válogato

közö versenyé
dezésében vasár
a Nyári Színház
vételben Maidt

— Glória OFR

ságos mérkőzés v
5 órai kezdettel az
lyán. Előzőleg a II

— Hajfesték vai

kapható minden szil
Comp. női fodrász üz

■■■■■■■■■■

Irodalom és m

Dr. Nasta Mihály hang

Szépszámu közönség

tartotta meg dr. Nasta Mihály
burgi operaház hőstenorja t.
koncertjét a Kulturpalotában.
mas hanganyag széles skála
delem jellemzi a művészt, úgy
mint a magas regiszterekben.
kulturált, noha sokszor hiányz
a szükséges légység. Nincs be
az olasz modor szines érzel
technikája magán visei a néme
határozottságát, keménységét.
rozása intelligens, mint magában
egész művészi ösztönössége, nagy
ránya csupán az, hogy a dalér
elébe helyezi a tökéletesen á
és átfogni tudott áriáknak. Strau
ciliája, Meyerbeer „Afrikai nőjén
Nyugat lányának nehéz interpre
méltóan sorakozik Walter Preis
hez amelyek műsorának kiev
számaivá váltak. Ezenkívül a
lőbb román szerzők, mint S.
Brediceanu Spiresch dajait
Schubert, Schumann, Markov
számokkal egyetemben. Rá
Matinátát adta elő. A publik
sen ünnepelle a kiváló művés

* Az Ách-növendékek

nye. Jeleztük, hogy Ách M
goratanárnő növendékei vas
30-án délután fél 5 órai kez
versenyt rendeznek a Kultur
termében. A hangverseny m
velekező: 1. a) L. Sireabbor

Penteken este

z
z-
lá-
zt,
eg-
ita
ny-
826

hoz

1. szám
gok ár-
11567

TUS
t áron
el.

kkő
kezeti

mmos
losóbb
h a t ó

Arada

alevardul
rdinand I.
Réni-tér) 3. 11568
és nehéz

zin,
petroleum és

ő olajok
érkezték 1816

J. Maxim
Str. Colonel. Paullanu 5-6
rdelés, Arad.

ajtküldemény
érkezett

Samu céghez.
gyban és kicsinyben. Kicsiny-
elsőrendű trapista 32.- Lei,
28.- Lei. 11566

g. sz.
ELTÉSI HIRDETMÉNY.

h. j. f. város gazdasági szé-
osi illemhelyek bérletére vo-
foiyó év május hó 8-án
órákor a gazdasági hivatal
n árlejtést tart.
zül leteendő 100 lei kész-
y elfogadható értékpapi-

son rész, lehet venni írás-
kal.

li ajánlatok lezártan az
kezdése előtt nyújtandók
or vételeinek figyelembe
bánompénzt igazoló letéti
lve van s ha az ajánla-
ti, hogy az árlejtési fel-
és elfogadja.

feltételek a gazdasági
az árlejtést megelőző-
tetők.

t. város gazdasági szé-
április hó 24-én tartott

Gazdasági szék.